

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ФІЛОСОФІЯ ТА СУЧАСНИЙ
ДІАЛОГ ЦИВІЛІЗАЦІЙ"
для студентів галузі знань 0305
"Економіка та підприємництво"
денної форми навчання**

Харків. Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014

Затверджено на засіданні кафедри філософії і політології.
Протокол № 1 від 27. 08.2013 р.

Укладач Стрижко В. О.

P58 Робоча програма навчальної дисципліни "Філософія та сучасний діалог цивілізацій" для студентів галузі знань 0305 "Економіка та підприємництво" денної форми навчання / укл. В. О. Стрижко. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 45 с. (Укр. мов.)

Подано зміст навчальної дисципліни за модулями й темами. Наведено плани лекцій та семінарських занять, теми есе, контрольні запитання і завдання до тематичних розділів.

Рекомендовано для студентів галузі знань 0305 "Економіка та підприємництво".

Вступ

Мета навчальної дисципліни "Філософія та сучасний діалог цивілізацій": формування системних знань про динаміку соціокультурного розвитку, особливості соціалізації та ідентифікації людини в суспільстві, глобальні проблеми сучасності та перспективи їх вирішення, осмислення розмаїття культур і цивілізацій в історії людства та сьогодні, їх значення в суспільних перетвореннях сьогодні.

Вкрай важливою є нагальна необхідність для сучасної людини розуміти ті духовні засади різних культур і цивілізацій, що спрямовують їх рух. Ці засади дуже різні для Заходу та Сходу, але мають і спільне, те, що притаманне всім людям, і все це якраз виявляє і розрізняє філософія. Тому порівняльний аналіз головних ідеалів, норм, принципів та цілей розвитку з одного боку західної культури та цивілізації, а з другого – східної, а надто таких її проявів як китайська, японська, індійська та арабо-мусульманська – це шлях до розуміння головних трендів майбутнього всього суспільства, та ще й шлях від протистояння до конструктивного діалогу між ними.

Завдання навчальної дисципліни: оволодіння засадами, основними поняттями та термінами філософського знання різних культур. Набуття вмінь і навичок аналізу сучасної соціокультурної ситуації, визначення взаємозв'язку економічних, соціальних, політичних, екологічних, демографічних, релігійних та інших чинників розвитку суспільства. Розуміння сучасних кризових явищ в духовній культурі людства та можливих шляхів їх подолання.

Як жива душа культури, "духовна квінтесенція свого часу" філософія на кожному з етапів свого розвитку завжди нерозривно пов'язана з суспільством, з соціальними змінами, що розгортаються в ньому. Отже, вона не може уникнути, та й не повинна ставити під сумнів неминучість власної трансформації. Однак за будь-яких неминучих змін філософія завжди залишається тим знанням, яке утворює стрижень і масової, і особистісної свідомості та надає будь-якій ментальності та практиці основоположні духовні орієнтири. У цьому суть і призначення філософії в суспільстві.

Філософія як система знань про явища, відносини і зв'язки загального рівня прояву в об'єктному сенсі завжди зберігала принципову

стабільність. Це так, тому що кожна нова епоха, кожне нове покоління людей завжди зустрічається з тими ж самими питаннями, відносинами, зв'язками, які і складають предмет філософії ("світ-людина", "буття-небуття", "істина-омана", "свобода-необхідність", "особистість-держава", "я" і "не я", "абсолютне-відносне" і т. д.). І кожна особистість, прилучаючись до цього осмислення саме через філософію, стверджується в світі як свідомо, моральна і естетично чуйна істота. Як зазначав Бердяєв М. О. (1874 – 1948), "філософія завжди була проривом з безглузлого емпіричного, що примушує і гвалтує нас з усіх сторін, світу до світу сенсу".

У той же час зараз з особливою силою виявляється значна трансформація філософського знання, філософії як фундаментальної і невід'ємної частини культури.

Такий злам, такі зміни обумовлені не чиїмись суб'єктивними намірами, а глибокими і масштабними якісними змінами в динаміці всесвітньої історії, пов'язаними з внутрішньо суперечливим нерівномірним і соціально, і екологічно вибухонебезпечним процесом глобалізації, що розгортається ось вже більше півстоліття на планеті Земля, інтенсивно і кардинально змінюючи вигляд людської цивілізації.

Майбутнє всієї планети, – як зазначає Степанянц М. Т., залежить від того, який вибір у цій ситуації зробить Схід. "Якщо перемає реформаторська парадигма західного зразка, виправдається гегелівське пророкування духовно-інтелектуального розвитку Європи як телеологічної мети всього людства...". Однак швидкозмінний світ відкриває в якості більш реальної перспективу "довгострокового, а, може бути, і вічного діалогу Сходу і Заходу, що дає надію на збереження багатства культури у всьому її різноманітті". Існують і інші думки аналітиків. Деякі з них пророкують вельми однозначний напрямок розвитку людства: "куди піде Китай – туди піде увесь світ...".

Визначаючи глобалізацію як "багатофакторний синергетичний процес зі створення глобальних економічних, фінансових, комунікаційних та інформаційних мереж, які пронизують весь простір Землі і інтегрують цивілізацію в єдину цілісну систему", і, відзначаючи її численні дисбаланси та загрозові невідповідності, вчені з тривогою відзначають, що ми зараз переживаємо доленосну кризу "обраної історичної моделі розвитку цивілізації...".

Саме на філософське знання в XXI столітті покладається відповідальна місія запропонувати суспільству такий шлях розвитку, який би сприяв утвердженню неруйнівних історичних технологій, спрямованих на творче та гуманістичне перетворення як Природи, так і Співтовариства Людей.

Сучасна філософія, що зараз оновлюється, поставивши перед собою мету знайти відповіді на питання про об'єктивні закономірності і духовно-моральний сенс історичного процесу, можливості набуття загальнолюдської єдності, набуває все більшої актуальності.

Унікальною особливістю духовної атмосфери XXI століття стає факт активної і публічної участі мислителів країн Сходу (насамперед Китаю, Індії, Японії, Ірану, Таджикистану) у філософському осмисленні змін, що відбуваються. Не випадково аналітики фіксують феномен альтернативної або зворотної глобалізації, "культурної емісії" (вислів Т. Шрінівас), коли країни, які глобалізуються, самі виступають у ролі транслятора/емітера своєї культурної спадщини зовні і мають потужний вплив на інші (в першу чергу західну) культури.

Сучасна і європейська, і східна філософії виділяють ряд основних орієнтирів, які можуть стати рятівними для людей будь-якого регіону планети. Однак, для того, щоб це філософське знання було ефективно використане необхідне усвідомлення його універсального характеру.

Філософія здатна і в даний час перед обличчям безпрецедентних історичних викликів і загроз виконати неймовірно важку інтелектуальну роботу з проектування можливих майбутніх раціонально обґрунтованих і морально орієнтованих культурних світів, сформулювати їх світоглядні смисли.

Предмет навчальної дисципліни: специфіка найбільш впливових філософських систем окремих культур та цивілізацій (європейської західної, східнослов'янської, китайської, індійської, японської, арабомусульманської) виявлення спільної гуманістичної основи в них як того концептуального ядра, що може сприяти продуктивному діалогу між ними.

Ще зовсім недавно було традиційним протиставлення Заходу і Сходу, а, відповідно, і протиставлення західної і східної філософії.

На початку нового сторіччя ситуація помітно змінюється. Все частіше і все рішучіше пропонуються нові підходи, озвучуються ідеї та принципи гармонізації та узгодження, а в якості найважливішої мети

міжкультурного діалогу висувається досягнення консенсусу та взаєморозуміння.

Навчальна дисципліна *"Філософія та сучасний діалог цивілізацій"* спрямована на збагачення й розширення гуманітарної підготовки студентів, формування творчої активності майбутніх фахівців. Цим обумовлені її мета та завдання.

Методичне завдання – напрацювати у студентів практичні навички організації діалогу людей та інститутів різних культур з урахуванням головних конкретних особливостей кожної з них.

Вивчення дисципліни потребує від студентів великої самостійної роботи. Тільки самостійне зацікавлення може реально збагатити внутрішній світ і дієво вплинути на формування світогляду сучасної молоді людини. Самоосвіта повинна полягати перш за все в знайомстві з літературними джерелами, матеріалами засобів масової інформації. Літературу, яка відображена в програмі, студенти можуть знайти в бібліотеці ХНЕУ ім. С. Кузнеця, в Харківській науковій бібліотеці ім. В. Г. Короленка та в інших бібліотеках.

Структура навчальної дисципліни наведена у табл. 1.

Таблиця 1

Структура навчальної дисципліни

Характеристика дисципліни: підготовка магістрів	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 4, у тому числі: змістовних модулів – 2, самостійна робота	Шифр та назва галузей знань: 0305 "Економіка та підприємництво"	За вибором. Рік підготовки: 5. Семестр: 10 (2)
Кількість годин за змістовними модулями: модуль 1 – 50 год.; модуль 2 – 94 год. Усього – 144 год.	Шифр та назва спеціальностей: усі спеціальності	Лекції (теоретична підготовка) – 36 годин. Практичні (семінарські) заняття – 18 годин. Індивідуальна робота – 27 годин. Самостійна робота – 63 години
Кількість тижнів викладання навчальної дисципліни	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	Вид контролю: (залік) ПМК

ни: 18. Кількість годин на тиждень: 3		
---	--	--

1. Кваліфікаційні вимоги до студентів

Після вивчення навчальної дисципліни студент зобов'язаний:

знати:

основні категорії філософії: онтологія, гносеологія, діалектика, аксіологія, етика, компаративістика, європоцентризм, глобалізація, культура, цивілізація тощо;

головні парадигми європейського типу філософствування (позитивістська, іраціонально-антропологічна, релігійна);

головні школи, напрями, концепції європейської філософії на зламі XX – XXI століть;

найбільш важливі особливості філософської думки Сходу та їх ґенезу в XXI столітті;

головні прояви експансії західної філософії на Схід та їх наслідки; ґенезу та історичні етапи розвитку суспільства;

сучасні прояви конфліктів культур та цивілізацій;

глобальні соціальні проблеми та кризові явища сучасності;

цивілізаційні витоки і детермінанти світових культур;

головні відмінності європейської філософії та культури;

особливості становлення та генези культури Сходу;

значущість міжцивілізаційного діалогу у світі, що

глобалізується;

вміти:

аналізувати динаміку, тенденції та закономірності суспільного розвитку;

визначати глобальні ризики розвитку сучасного світу;

враховувати тенденції і фактори економічного розвитку для визначення соціокультурних процесів;

аналізувати соціофілософську літературу, писати есе та виступати з ним перед аудиторією;

самостійно аргументувати свою світоглядну позицію, вести діалог з приводу найбільш гострих соціальних проблем сучасності;

застосовувати знання з навчальної дисципліни в професійній і громадській діяльності;

ідентифікувати філософські позиції та концепції за їх цивілізаційною та історичною значущістю;

аналізувати складності та протиріччя сучасного світу, що заважають діалогу культур;

вирізняти те спільне в філософських засадах та підвалинах, що може стати надбанням усіх цивілізацій;

згідно з Національною рамкою кваліфікацій:

оцінювати загрози конфлікту світоглядів та цивілізацій в сучасному світі.

виробити навички гуманістичної комунікації між суб'єктами різних культур та цивілізацій

автономно та відповідально сприяти проведенню комунікативного діалогу. Запобіганню міжнаціональних, міжрелігійних та між цивілізаційних конфліктів

Після вивчення дисципліни студент повинен набути таких компетентностей:

на репродуктивному рівні – розуміти та використовувати набуті знання у повсякденному житті, змістовно, послідовно аналізувати основні зміни, що відбуваються у сучасній духовній культурі та їх вплив на діалог цивілізацій;

на евристичному рівні – поглиблено осмислювати нові загрози, що характеризують сучасний стан масової та індивідуальної свідомості людей в умовах глобалізації, самостійно робити висновки та узагальнення стосовно пошуку шляхів подолання моральної деградації та шляхів гуманістичного оновлення суспільства незалежно від того, до якої культури та цивілізації належать люди;

2. Тематичний план навчальної дисципліни

При вивченні навчальної дисципліни студент має ознайомитися з програмою дисципліни, з її структурою, формами та методами навчання, видами та методами контролю знань.

План навчальної дисципліни складається з двох змістовних модулів, кожний з яких є відносно окремим тематичним блоком.

Навчальний процес здійснюється у таких формах: лекційні та семінарські заняття, індивідуальна навчально-дослідна робота, самостійна робота студента. Структура залікового кредиту дисципліни наведена у табл. 2.

Таблиця 2

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин, відведених на:			
	лекції	семінари	індивідуальну роботу	самостійну роботу
Змістовний модуль 1. Філософія як основа світоглядних орієнтирів у минулій та сьогоденній культурі				
1. Предмет та головні функції філософії в суспільстві. Світоглядні універсалії як підґрунтя культури. Об'єктна стабільність філософії як основа для діалогу цивілізацій	4	2	3	7
2. Філософія в стратегічних рішеннях, постановах та інших документах ООН	4	2	3	7
3. Європейська філософія: історія та сучасність	6	2	3	7
Змістовний модуль 2. Філософія Сходу та її вплив на діалог цивілізацій				
4. Основні особливості духовної культури Сходу	4	2	3	7
5. Світоглядний фундамент становлення Китаю як фактора світового розвитку	4	2	4	7
6. Культурні традиції Японії та сучасні духовні проблеми	4	2	4	7
7. Індія в сучасній духовній культурі.	2	2	3	7

8. Арабо-мусульманський світ та його філософські орієнтири	4	2	2	7
9. Трансформація філософського знання на зламі XX – XXI століть та пошук духовних орієнтирів людства	4	2	2	7
Усього	36	18	27	63
Усього за навчальною дисципліною	144			

3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

Змістовний модуль 1. Філософія як основа світоглядних орієнтирів у минулій та сьогоденній культурі

Тема 1. Предмет та головні функції філософії в суспільстві. Об'єктна стабільність філософії як основа для діалогу цивілізацій

Історичний шлях філософії в різних культурах. Принципова різниця між філософствуванням та філософією.

Філософія та світогляд людини. Світоглядні універсалії як підґрунтя культури. Основні функції філософії в суспільстві. Традиційні та новітні функції.

Зміна основних функцій філософії в світі, що глобалізується. Алармізм. Конструктивна та прогностична функція сучасної філософії.

Філософія як теоретична система. Об'єктна стабільність філософії – шлях до комунікації культур та цивілізацій.

Радикальні трансформації сучасного суспільства та невідкладність діалогу між культурами та їх філософськими засадами.

Тема 2. Філософія в стратегічних рішеннях, постановах та інших документах ООН

Рішення Першої сесії Генеральної Конференції ЮНЕСКО від 24 червня 1946 року.

"Паризька декларація з питань філософії", лютий 1995 року.

"Міжсекторальна стратегія ЮНЕСКО в області філософії", жовтень 2005 року.

Всесвітні філософські конгреси та їх роль у сучасному процесі діалогу культур та цивілізацій.

Принципова тотожність проблемного поля філософії в різних культурах, універсальність законів мислення та основоположних моральних принципів як основа продуктивної комунікації між людьми.

Всесвітній День філософії (ВДФ) як дієвий крок різних етносів до осмисленого розуміння буття та до нових форм комунікації.

Тема 3. Європейська філософія: історія та сучасність

Головні пріоритети європейської філософії, її вплив на культуру, науку і практику.

Монотеїзм духовної культури Європи.

Критичний раціоналізм, прагматизм, діалектика як визначальні принципи європейської ментальності.

Органічна єдність науки та філософії в ґенезі європейської культури.

Основні філософські концепції та напрями філософських досліджень: аналітична філософія, структуралізм, герменевтика, марксизм, екзистенціалізм і постмодернізм.

Пошук нових філософських орієнтирів в умовах становлення "інформаційного суспільства" та мультикультурного середовища (на прикладі аналізу роботи сучасних російських, німецьких та японських університетів).

Змістовний модуль 2. Філософія Сходу та її вплив на діалог цивілізацій

Тема 4. Основні особливості духовної культури Сходу

Головні характеристики менталітету. Інтуїтивізм, містицизм, апокаліптичне бачення майбуття. Специфіка східного раціоналізму.

Різноманіття культур Сходу та їх головні спільні риси.

Взаємозв'язок, взаємовплив, взаємопроникнення та конфронтація культур Сходу та Заходу в історичній генезі.

Необхідність пошуку компромісу та нових форм комунікації в умовах глобалізації сучасного світу.

Тема 5. Світоглядний фундамент становлення Китаю як фактора світового розвитку

Китай в сучасній духовній культурі. Категорія "філософія" та генезис філософії у Китаї.

Головні риси і основні поняття китайської філософії та культури.

Китайська філософія: категорії, установки, ідеї. Лао-цзи, Конфуцій.

Консерватизм та традиціоналізм як головні риси духовної культури Китаю в період до середини ХХ століття.

Конфуціанство, традиційна культура і "оновлена марксистська філософія" та їх роль у практиці модернізації Китаю.

Поєднання філософії марксизму з традиційною китайською культурою: курс на взаємодоповнення. Головні принципи сучасної китайської філософії.

Завдання побудови гармонійного соціалістичного суспільства і виховання творчої особистості, роль філософії в цьому процесі. Пріоритетність моралі та ідея самовдосконалення особистості як домінанта всіх процесів у духовній культурі Китаю.

Тема 6. Культурні традиції Японії та сучасні духовні проблеми

Виникнення та генеза філософського знання в Японії.

Буддизм та конфуціанство в духовній культурі Японії.

Радикальні зміни у філософських установках Японії після другої світової війни.

Експансія західної парадигми мислення. Вплив західної культури і традицій на участь Японії в глобалізаційних процесах XX – XXI століть.

Консерватизм, традиціоналізм та модернізаційні процеси в духовній культурі.

Культ "розгніваних духів" і його вплив на соціальне і політичне життя сьогодення.

Концепція "глокальної публічної філософії" вчених Токійського університету та сучасні дискусії.

Інші ментальні установки та репрезентації в дискусіях про принципи комунікації з іншими культурами.

Концепція "колективної суб'єктивності" Хіромацу Ватару.

Тема 7. Індія в сучасній духовній культурі

Духовні традиції індійців і головні прояви модернізаційних процесів. Політеїзм. Кастова система Індії в минулій та сучасній культурі.

Індуїзм, ґандизм, вчення Ауробіндо.

Розширене трактування принципу толерантності.

Концепція Бога в індійській філософії минулого і в сучасності.

Неукоріненість критичного підходу до аналізу наявних філософських концепцій та її вплив на духовну культуру.

Диспропорції, колізії та протиріччя масової та індивідуальної свідомості. Явище "живих богів" у минулому та сьогоденні.

Важливість та можливості діалогу та їх обмеженість.

Посилення процесу міфологізації масової та індивідуальної свідомості. Проблема секуляризму та перспективи індуїзму в сучасній Індії.

Пошук перспектив духовного оновлення Індії через діяльність Індійського Філософського конгресу та інших організацій.

Модернізаційні процеси в індійському суспільстві: переваги, протиріччя та колізії традиційної та модерністської свідомості.

Тема 8. Арабо-мусульманський світ

та його філософські орієнтири

Основні етапи розвитку арабо-мусульманської філософії.

Головні духовні пріоритети арабського світу.

Монотеїзм як визначальний принцип духовної культури.

Концепція гріха в ісламській теології і філософії. Проблема безсмертя в філософії класичного ісламу.

Іслам: головні етапи історичних трансформацій.

Сучасний світський та фундаменталістський іслам у житті арабських країн.

Закони шаріату і світське законодавство: пошук гармонійного поєднання.

Месіанські установки і динаміка реальних процесів у духовній культурі арабського світу в умовах глобалізації.

Раціоналізм арабів, його специфіка. Аль-Фарабі та філософія аль-Садри в сьогоденні арабоязичних культур.

Тема 9. Трансформація філософського знання на зламі XX – XXI століть та пошук духовних орієнтирів людства

Пошук нової форми філософії в духовній культурі людства, що радикально змінюється.

Проблема становлення нового раціоналізму на гуманістичній основі. Філософія, мораль і наука як фундамент конструктивного світогляду.

Філософія про основні стратегії майбутнього людства.

Від європоцентризму до нових форм комунікації між культурами.

Проект інтеркультурної та транскультурної філософії і його перспективи.

Філософія проти деантропологізації людини. Ідеали творчої розбудовчої суті людини.

Філософія в пошуках концептуального ядра, здатного гармонізувати взаємодію культур та цивілізацій.

Філософська аксіологія та компаративістика як теоретичні засади для вирішення проблеми гармонізації світу та особистості.

4. Плани лекцій

Змістовний модуль 1. Філософія як основа світоглядних орієнтирів у минулій та сьогоденній культурі

Тема 1. Предмет та головні функції філософії в суспільстві. Об'єктна стабільність філософії як основа для діалогу цивілізацій

1.1. Філософське знання в духовній культурі людства (умови виникнення та ґенеза).

1.2. Філософія та філософствування: принципові відмінності.

1.3. Головні функції філософії в суспільстві.

1.4. Об'єктна стабільність філософії як основа для сучасного діалогу цивілізацій.

Література: [12; 17; 21; 27; 31; 46].

Тема 2. Філософія в стратегічних рішеннях, постановках та інших документах ООН

2.1. Філософія в документах ООН (ЮНЕСКО).

2.2. Всесвітні філософські конгреси та їх вклад у налагодження комунікацій між культурами.

2.3. Всесвітній День Філософії в сучасній духовній культурі суспільства.

Література: [15; 43; 44; 47].

Тема 3. Європейська філософія: історія та сучасність

3.1. Основні пріоритети європейської філософії, її вплив на культуру, науку і практику.

3.2. Критичний раціоналізм, прагматизм, діалектика як визначальні принципи європейської ментальності.

3.3. Монотеїзм та атеїзм у духовній культурі Європи.

3.4. Головні філософські парадигми ХХ століття (аналітична філософія, марксизм, екзистенціалізм, структуралізм, герменевтика, постмодернізм).

3.5. Пошук нових філософських орієнтирів в умовах глобалізації та зіткнення культур.

Література: [12; 17; 21; 31; 47].

Змістовний модуль 2. Філософія Сходу та її вплив

на діалог цивілізацій

Тема 4. Основні особливості духовної культури Сходу

4.1. Головні особливості духовної культури Сходу.

4.2. Різноманіття культур Сходу та конфронтація із західною культурою.

4.3. Часткова зміна духовних орієнтирів в умовах глобалізації та установка на пошук компромісу.

Література: [16; 17; 21; 31; 38; 44; 47].

Тема 5. Світоглядний фундамент становлення Китаю як фактора світового розвитку

5.1. Китай в минулому та в сучасній духовній культурі.

5.2. Консерватизм та традиціоналізм філософської думки Китаю в період до середини ХХ століття.

5.3. Конфуціанство, традиційна культура і "оновлена марксистська філософія" в сучасній практиці модернізації Китаю.

Література: [1; 8; 9; 11; 16; 24 – 28; 33; 34; 43; 47].

Тема 6. Культурні традиції Японії та сучасні духовні проблеми

6.1. Виникнення та генеза філософського знання в Японії.

6.2. Буддизм, конфуціанство та синтоїзм: складність взаємовідносин.

6.3. Консерватизм, традиціоналізм та модернізаційні процеси в сучасній духовній культурі Японії.

Література: [5; 16; 18 – 20; 38; 42; 47].

Тема 7. Індія в сучасній духовній культурі

7.1. Духовні традиції Індії і різноманіття ментальних орієнтацій в минулому і сьогодні. Політеїзм.

7.2. Індуїзм, ґандизм, вчення Ауробіндо.

7.3. Неукоріненість критичного підходу до різних філософських концепцій та її наслідки.

7.4. Диспропорції, колізії та протиріччя масової та індивідуальної свідомості як головні причини занепаду філософської думки Індії.

Література: [3; 4; 15; 18; 21; 38; 42; 44 – 46].

Тема 8. Арабо-мусульманський світ та його філософські орієнтири

8.1. Основні духовні пріоритети арабо-мусульманського світу та їх зміна в умовах сьогодення.

8.2. Монотеїзм, містицизм, класичний, сучасний світський та фундаменталістський іслам у духовній культурі арабського світу.

8.3. Протиріччя між месіанськими засадами ісламської культури та динамізмом глобалізаційних процесів світового розвитку.

Література: [6; 10; 13; 16; 29; 31; 32; 35; 43; 47].

Тема 9. Трансформація філософського знання на зламі XX – XXI століть та пошук духовних орієнтирів людства

9.1. Глобалізаційні зміни суспільства та невідкладність збагачення філософського знання. Пошук нової форми філософії в духовній культурі людства.

9.2. Проблема становлення нового раціоналізму на гуманістичній основі.

9.3. Філософія проти деантропологізації людини.

9.4. Філософія проти агресивного маніпулювання свідомістю людей.

9.5. Проект інтеркультурної філософії та його перспективи.

Література: [2; 5; 28; 31; 34; 38; 46; 47].

5. Плани семінарських занять

Семінарське заняття – це форма навчального заняття, при якій викладач організує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів.

Семінарські заняття проводяться в аудиторіях або в навчальних кабінетах з однією академічною групою.

На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами виступи, активність у дискусії, вміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо. Підсумкові оцінки за кожне семінарське заняття вносяться у відповідний журнал. Отримані студентом оцінки за окремі семінарські

заняття враховуються при виставленні поточної модульної (практичний модульний контроль) оцінки з цієї навчальної дисципліни. План проведення семінарських занять наведено у табл. 3.

План проведення семінарських занять

Тема	Програмні запитання	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовний модуль 1. Філософія як основа світоглядних орієнтирів у минулій та сьогоденній культурі			
Тема 1. Предмет та головні функції філософії в суспільстві. Об'єктна стабільність філософії як основа для діалогу цивілізацій	1. Філософія та філософствування в духовній культурі людства. 2. Філософія як теоретична система та її структура. 3. Основні функції філософії в суспільстві та їх генеза	2	[12; 17; 21; 27; 31]
Тема 2. Філософія в стратегічних рішеннях, постановках та інших документах ООН	1. Принципова тотожність проблемного поля філософії в різних культурах, універсальність законів мислення та основоположних моральних принципів як основа продуктивної комунікації між людьми. 2. Філософія в документах ООН (ЮНЕСКО). 3. Всесвітній День філософії (ВДФ) як інструмент порозуміння між культурами	2	[15; 43; 44]
Тема 3. Європейська філософія: історія та сучасність	1. Головні парадигми (позитивістська, іраціонально-антропологічна, релігійна) європейської філософії та їх основні принципи. 2. Ситуація постмодерну в європейській культурі. 3. Основні зміни в сучасній європейській філософії	2	[12; 17; 21; 31]
Змістовний модуль 2. Філософія Сходу та її вплив на діалог цивілізацій			
Тема 4. Основні особливості духовної культури Сходу	1. Найважливіші риси східного типу ментальності. 2. Особливості вихідних філософських положень як наслідок відмінних цивілізаційних шляхів розвитку 3. Історичні виклики сучасності та необхідність компромісу культур та інтересів	2	[16; 17; 21; 31; 38]

1	2	3	4
Тема 5. Світоглядний фундамент становлення Китаю як фактора світового розвитку	<ol style="list-style-type: none"> 1. Китайська філософія в минулій та сучасній духовній культурі. 2. Традиційні напрями філософської думки Китаю. 3. Найбільш впливові філософські школи Китаю XX – XXI ст. 	2	[1; 9; 11; 16; 24–28; 33; 34]
Тема 6. Культурні традиції Японії та сучасні духовні проблеми.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Основні духовні засади Японії в їх історичній генезі. 2. Модернізаційні процеси в духовній культурі Японії в другій половині XX та на початку XXI ст. 3. "Глокальна публічна філософія" вчених Токійського університету 	2	[16; 18; 19; 20; 38; 42]
Тема 7. Індія в сучасній духовній культурі.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Духовні засади індійського суспільства (політеїзм). 2. Традиційні орієнтири (індуїзм, ґандизм) та "інклузивізм" індійської духовної культури. 3. Міфологізація свідомості в сучасній Індії 	2	[3; 4; 15; 18; 21; 38; 42]
Тема 8. Арабо-мусульманський світ та його філософські орієнтири	<ol style="list-style-type: none"> 1. Традиційна духовна культура арабського світу. 2. Іслам та його ґенеза. 3. Закони шаріату та світське законодавство. 4. Сучасні дискусії та містичні установки в філософських дослідженнях арабо-мусульманського світу 	2	[6; 10; 13; 16; 29; 30; 32; 35; 43]
Тема 9. Трансформація філософського знання на зламі XX – XXI століть та пошук духовних орієнтирів людства.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Об'єктивні причини трансформації філософського знання в духовній культурі XXI ст. 2. Філософська аксіологія та компаративістика як теоретичні засади міжцивілізаційного діалогу. 3. Інтер- та транскультурні перспективи нової форми філософії 	2	[3; 5; 28; 31; 34; 38; 43]

6. Індивідуальне завдання

До індивідуальних завдань належить написання есе та тематичних оглядів, оформлення звітів, підготовка матеріалів до есе з використанням публікацій з тих чи інших проблем і т. д. При опануванні студентами навчальної дисципліни доцільно зосередитись на написанні індивідуального проблемно-аналітичного есе за темами, які пропонуються кафедрою. Зміст та структура есе обговорюються студентами разом з викладачами в рамках індивідуально-консультативної роботи.

Мета есе – поглиблення теоретичних знань, набутих студентами в процесі вивчення дисципліни. Написання есе має сприяти глибшому засвоєнню студентами навчальної дисципліни.

Першим етапом написання есе є вибір теми. Студенти обирають тему есе за власним розсудом, але відповідно до тематики, визначеної кафедрою філософії та політології. За погодженням з викладачем студент може підготувати есе на іншу тему, якої немає у цьому переліку.

Після вибору теми студент повинен розробити й скласти в письмовій формі його план. План теми слід розробляти після ознайомлення з літературними джерелами, які висвітлюють ті чи інші питання і проблеми з теми дослідження. Це дасть змогу студенту детальніше уявити собі структуру есе, послідовно викласти його зміст, повніше висвітлити коло питань, які мають бути вирішені.

Загальний обсяг есе – 4 – 10 аркушів (10 – 25 тис. знаків). Необхідною умовою є наявність плану або структури: історіографія питання, актуальність, основна частина та висновок. План має включати лише ті питання, які безпосередньо стосуються теми і дають змогу повно і глибоко розкрити її.

Писати есе слід на білому папері стандартного формату А4. Аркуші можна зшивати будь-яким способом, але так, щоб вони не розсипалися.

Титульний аркуш есе повинен мати такий зміст: назва університету; назва кафедри; назва навчальної дисципліни;

тема есе; прізвище, ініціали студента, номер академічної групи; дата подання есе викладачеві на перевірку (день, місяць рік).

За титульним аркушем слідує детальний план есе, в якому треба виділити вступ, два – три підрозділи основного змісту, висновки та список використаної літератури, додатки.

Складні таблиці, які не вміщуються в тексті, а також інші допоміжні матеріали включаються в додатки до роботи. При цьому в тексті на них робляться відповідні посилання.

Усі аркуші слід пронумерувати – порядковий номер ставиться в правому верхньому куточку сторінки, при цьому нумерація починається на першому аркуші після вступу.

У кінці есе дається повний список використаних джерел (не менш 10 наукових видань – монографій, статей тощо).

Есе має бути виконано і подано на кафедру не пізніше зазначеної в навчальному плані дати.

Есе оцінюється за критеріями:

самостійності виконання;

логічності та деталізації плану;

повноти й глибини розкриття теми;

наявності ілюстрації (таблиці, рисунки, схеми, тощо);

кількості використаних джерел (не менше десяти);

використання цифрової інформації та відображення

практичного досвіду;

наявності конкретних пропозицій і прогнозів з обов'язковим посиланням на використані літературні джерела;

якості оформлення.

Підготовка якісного есе може бути додатковою умовою отримання студентом позитивної підсумкової оцінки з цієї навчальної дисципліни.

6.1. Тематика ІЗ (есе)

1. Духовна культура суспільства та окремої особистості: спільні риси та основні відмінності.
2. Виникнення філософії та її основні ознаки.
3. Філософія як теоретична система.

4. Проблемне поле філософії та його зміни в культурі.
5. Взаємовідносини між філософією та філософствуванням у різних культурах та цивілізаціях.
6. Історична ґенеза європейської філософії та її місце в духовній культурі людства.
7. Принцип плюралізму в європейській та східній філософії.
8. Становлення та розвиток аксіології в системі філософського знання.
9. Сучасна компаративістика: основні досягнення та перспективи розвитку.
10. Головні тренди в процесі трансформації сучасної європейської філософії.
11. Філософія Сходу та її різновиди в минулому та сьогодні.
12. Головні філософські засади китайської духовної культури.
13. Особливості становлення та розвитку китайської філософії на зламі XX – XXI століть.
14. Вплив буддизму та конфуціанства на філософську думку Японії в останні десятиліття.
15. Концепція "глокальної публічної філософії" японських вчених.
16. Арабо-мусульманська філософія: витоки і основні етапи розвитку.
17. Головні напрями ісламської філософії та їх вплив на сьогодні (калам, східний аристотелізм, ісламський лібералізм).
18. Раціоналізм ісламської філософії: його специфіка та практична значущість для країн арабського світу.
19. Латинська Америка: духовні орієнтири та головні напрями філософських пошуків.
 20. Духовна культура Африки. Основні особливості та ґенеза.
 21. Вплив філософських ідей Заходу на духовну культуру Африки.
 22. Основні типи раціональності у філософському дискурсі XXI століття.
 23. Проблема гармонізації суспільного життя в умовах інтенсивної глобалізації.
 24. Сучасна компаративістика та її роль в процесі діалогу культур.
 25. Аксіологічні концепції на зламі XX – XXI століть.

26. Філософія про головні засади суспільства майбутнього.
27. Філософія проти агресивного маніпулювання масовою та індивідуальною свідомістю.
28. Філософія проти деантропологізації людини.
29. Філософські комунікативні концепції ХХ – ХХІ століть (Ю. Хабермас, О. Зінов'єв та інші).
- 30 Цивілізаційна криза: причини та альтернативні сценарії подолання.
31. Суспільство як об'єкт філософського аналізу.

7. Самостійна робота студентів

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів. Ця робота є однією з форм організації навчання, основною формою оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових навчальних занять час за розкладом.

Самостійна робота над цією навчальною дисципліною включає:

- опрацювання теоретичних основ, прослуханого лекційного матеріалу;
- вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання;
- підготовка до семінарських занять, дискусій, роботи в малих групах;
- підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів;
- контрольна перевірка кожним студентом особистих знань за запитаннями для самостійного поглибленого вивчення та самоконтролю;
- систематизація вивченого матеріалу перед іспитом;
- виконання індивідуальних завдань.

Змістовний модуль 1. Філософія як основа світоглядних орієнтирів у минулій та сьогоденній культурі

**Тема 1. Предмет та головні функції філософії в суспільстві.
Об'єктна стабільність філософії як основа для діалогу цивілізацій**

Запитання для самостійного поглибленого вивчення

1. Чим відрізняються такі типи світогляду: міфологічний, релігійний та філософський?

2. Які соціально-політичні, економічні, духовні обставини сприяли виникненню філософії?

3. Який зв'язок між філософією і наукою спостерігається у європейській та східній філософії?

4. Чи є зараз алармістська функція філософії головною у суспільному житті?

Питання для дискусії

1. Які головні відмінності філософії від іншого типу знання?

2. Чи змінюються функції філософії в суспільстві?

3. Філософія та формування світогляду молоді.

Література: [12; 17; 21; 27; 31].

Тема 2. Філософія в стратегічних рішеннях, постановах та інших документах ООН

Запитання для самостійного поглибленого вивчення

1. ООН у документах та рішеннях стосовно філософії, філософської освіти та філософської культури людини.

2. Всесвітні філософські конгреси як засіб налагодження діалогу культур і цивілізацій.

3. З якою метою проводиться Всесвітній День Філософії (ВДФ)?

4. Які всесвітні філософські конгреси проведені в останнє десятиліття?

Питання для дискусії

1. Яке головне призначення філософії в суспільстві на думку ЮНЕСКО?

2. Яке значення мало проведення останнього Всесвітнього філософського конгресу в Азії?

3. Які головні питання розглядалися при проведенні Всесвітнього Дня Філософії в Ірані в 2010 році?

Література: [15; 44; 46].

Тема 3. Європейська філософія: історія та сучасність

Запитання для самостійного поглибленого вивчення

1. Що вирізняє європейську філософію XX століття від попередніх епох її розвитку?
2. Аналітична філософська парадигма вже в минулому?
3. Чи сприйняли східні культури ідеї екзистенціалізму?
4. Чому принципи постмодернізму оцінюються вкрай протилежно?
5. Як змінюються пріоритети європейської філософії в умовах глобалізації?

Питання для дискусій

1. Чи є плюралізм філософської думки Європи однозначно позитивним явищем?
2. У чому головні відмінності класичної філософії Європи від постнекласичної?
3. Що таке активна апологія філософії в сучасних умовах та її головна мета?

Література: [12; 17; 21; 31].

Змістовний модуль 2. Філософія Сходу та її вплив на діалог цивілізацій

Тема 4. Основні особливості духовної культури Сходу

Запитання для самостійного поглибленого вивчення

1. Які головні історичні обставини обумовили специфічні риси філософії Сходу?
2. Інтуїтивізм, емпіризм, споглядання та гармонія з навколишнім світом як головні орієнтири духовної культури Сходу.
3. Конфронтація із західною філософією: причини, форми, наслідки.
4. Проблема компромісу та діалогу у сучасній східній філософії.

Питання для дискусій

1. Витоки та розмаїття східного типу філософствування (назвіть найбільш відомі імена та концепції).
2. Які духовні цінності Сходу є органічними західній культурі?
3. Які головні причини конфронтації східної та західної ментальності?

Література: [16; 17; 21; 31; 38].

Тема 5. Світоглядний фундамент становлення Китаю як фактора світового розвитку

Запитання для самостійного поглибленого вивчення

1. Основні історичні фактори становлення китайської філософії.
2. Династичний період Китаю та його філософські орієнтири.
3. Конфуціанство, неоконфуціанство і їх відносини з іншими духовними напрямками в культурі Китаю.
4. Сучасна марксистська філософія в Китаї: сутність, генеза та перспективи.

Питання для дискусії

1. У чому головна причина стрімкого успіху Китаю в ХХ – ХХІ ст.?
2. Як змінилося вчення Конфуція в культурі сучасного Китаю?
3. Які головні зміни в розумінні марксизму сталися в китайській філософії?

Література: [1; 2; 7 – 9; 11; 24 – 28; 33; 34; 39].

Тема 6. Культурні традиції Японії та сучасні духовні проблеми

Запитання для самостійного поглибленого вивчення

1. Японська духовна культура: основні етапи розвитку.
2. Буддизм, синтоїзм, конфуціанство: грані взаємовпливу.
3. Основні тези нової філософської концепції Японії – "глокальна публічна філософія".

Питання для дискусії

1. Духовна культура Японії до та після Другої світової війни: головні зміни.
2. У чому виявився головний вплив західної філософії на Японію у другій половині ХХ ст.?
3. Конфуціанство, даосизм і синтоїзм у сучасній духовній культурі Японії.

Література: [16; 18 – 20; 38; 42].

Тема 7. Індія в сучасній духовній культурі

Запитання для самостійного поглибленого вивчення

1. Індія як феномен XXI століття.
2. Принцип толерантності в духовній культурі Індії та його розширене трактування.
3. Проблема активної міфологізації масової та індивідуальної свідомості в сучасній індійській культурі.
4. Індійський Філософський Конгрес та його значення для модернізації духовної культури.

Питання для дискусії

1. Різкі контрасти духовної атмосфери сучасної Індії.
2. Міфи та релігія в сучасній Індії: вплив на економіку, політику, мораль.
3. "Живі боги" як феномен культури сучасної Індії.

Література: [3; 4; 15; 18; 21; 38; 42].

**Тема 8. Арабо-мусульманський світ
та його філософські орієнтири**

Запитання для самостійного поглибленого вивчення

1. Монотеїзм духовної культури арабо-мусульманського світу.
2. Світський та радикальний (фундаменталістський) іслам та його вплив на цивілізаційні процеси.
3. Закони шаріату та світське законодавство.
4. Месіанство арабо-мусульманської культури та динаміка суспільства XXI століття.

Питання для дискусії

1. Філософські засади вчення Ібн-Сини (Авіцени).
2. Головні моральні принципи філософії Ібн-Рушда.
3. Філософія аль-Фарабі, сучасне фарабієведення.

Література: [6; 10; 13; 16; 29; 30; 32; 35].

**Тема 9. Трансформація філософського знання
на зламі XX – XXI століть та пошук духовних орієнтирів людства**

Запитання для самостійного поглибленого вивчення

1. Чому філософія XXI ст. повинна змінюватися?
2. Що таке сучасна філософська аксіологія та філософська

компаративістика?

3. У чому проявляється процес деантропологізації людини?

4. Проблема маніпулювання свідомістю людини в сучасному суспільстві.

Питання для дискусії

1. Як змінилися функції філософії в інформаційному суспільстві?

2. Яка нова форма філософії можлива в сучасних умовах розбалансованого світу?

3. Чи є можливість знайти єдине концептуальне ядро філософії для всіх без винятку культур?

Література: [3; 5; 28; 31; 34; 38].

8. Контрольні запитання для самодіагностики

Змістовний модуль 1. Філософія як основа світоглядних орієнтирів у минулій та сьогоденній культурі

1. Чим відрізняється міфологічне світобачення від релігійного?

2. Яка різниця між релігійним та філософським світоглядом?

3. Які основні етапи розвитку європейської філософії вам відомі?

4. Що таке філософія як теоретична система?

5. Які складові філософії, окрім онтології, ви знаєте?

6. Що таке аналітична філософія і які її різновиди?

7. Що таке філософська феноменологія?

8. Герменевтика – це минуле чи теперішнє у системі філософського знання?

9. Чи має перспективу іраціонально-антропологічний напрям у філософії?

10. Яке місце займає філософія в системі гуманітарного знання?

11. Назвіть головні особливості європейського раціоналізму?

12. Що таке релігійний раціоналізм (наведіть конкретні приклади)?

13. Яка філософська концепція може адекватно відобразити динамізм буття?

14. Які основні типи раціональності ви знаєте?

15. Що таке сайєнтизм та антисайєнтизм як філософські позиції?

16. Які взаємовідносини між діалектикою та синергетикою?

17. Що таке ЮНЕСКО в системі ООН?
18. Які документи, постанови та рішення ЮНЕСКО відносно філософії вам відомі?
19. Яку мету мають всесвітні філософські конгреси?
20. Де і коли має відбутися такий всесвітній філософський конгрес?
21. Що таке Всесвітній День Філософії (ВДФ)?

Змістовний модуль 2. Філософія Сходу та її вплив на діалог цивілізацій

22. Що таке Схід, країни Сходу, культура Сходу у вашому розумінні?
23. Які загальні риси має філософська думка Сходу?
24. Який вплив здійснювала філософська думка Сходу в минулому на становлення людської цивілізації?
25. Яке значення має філософія Сходу сьогодні для подальшого розвитку суспільства?
26. Філософська думка Китаю: основні риси.
27. Виникнення китайської держави та головні етапи становлення її духовної культури.
27. Буддизм і конфуціанство: суттєві положення.
28. Трансформація конфуціанства упродовж історії.
29. Марксистська філософія в практиці сьогодення Китаю.
30. Що таке синтоїзм для духовної культури Японії?
31. У чому полягають особливості буддизму і конфуціанства в Японії?
32. Чи є синкретичною духовна культура Японії?
32. Конфуціанство і даосизм в Японії.
33. Трансформація японської духовної культури в умовах глобалізації.
34. Витоки арабської духовної культури і філософії (зороастризм, античний набуток, іслам).
35. Традиційний та світський іслам в арабському суспільстві сьогодні.
36. Головні духовні орієнтири сучасної Індії.
37. Толерантність та філософська думка в Індії.
38. У чому полягає необхідність модернізації філософського знання в XXI ст.?

39. Чи може сприяти аксіологія та філософська компаративістика сучасному діалогу цивілізацій?

9. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі: індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Формами організації індивідуально-консультативної роботи є контроль:

- а) за засвоєнням теоретичного матеріалу:
 - консультації: індивідуальні (запитання – відповідь);
 - групові (розгляд типових прикладів-ситуацій);
- б) за засвоєнням практичного матеріалу:
 - консультації індивідуальні і групові;
- в) для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу:
 - індивідуальне здавання виконаних робіт;
 - підготовка есе для виступу на науковому семінарі;
 - підготовка есе для виступу на науковій конференції.

10. Методики активізації процесу навчання

При викладанні навчальної дисципліни передбачено застосування активних та інтерактивних методів навчання – ділових та рольових ігор, тренінгів, семінарів-дискусій, кейсів тощо.

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни наведено у табл. 4.

Таблиця 4

Розподіл форм та методів

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
Тема 1. Предмет та головні функції філософії в суспільстві. Об'єктна стабільність філософії як основа для	Проблемна лекція з питання "Предмет філософії та його модифікації в різних культурах"

діалогу цивілізацій	
Тема 2. Філософія в стратегічних рішеннях, постановах та інших документах ООН	Міні-лекція, семінар-дискусія з питання "Всесвітні філософські конгреси в минулій та сьогоденній духовній культурі"
Тема 3. Європейська філософія: історія та сучасність	Міні-лекція, семінар-дискусія з питання "Плюралізм сучасної європейської філософії: плюси та мінуси для процесу становлення молодих поколінь"
Тема 4. Основні особливості духовної культури Сходу	Проблемна лекція з питання "Сучасний Схід та його духовні установки в умовах глобалізації".
Тема 5. Світоглядний фундамент становлення Китаю як фактора світового розвитку	Проблемна лекція з питання "Шляхи розвитку духовної культури Китаю на зламі XX – XXI ст."
Тема 6. Культурні традиції Японії та сучасні духовні проблеми	Проблемна лекція з питання "Радикальні зміни в духовній культурі Японії після другої світової війни"

Закінчення табл. 4

1	2
Тема 7. Індія в сучасній духовній культурі	Міні-лекція, з питання "Індуїзм, ґандизм та вчення Ауробіндо в минулому та сьогоденні Індії"
Тема 8. Арабо-мусульманський світ та його філософські орієнтири	Проблемна лекція з питання "Нерозривна єдність соціально-політичних поглядів та філософських настанов в культурі арабо-мусульманського світу"
Тема 9. Трансформація філософського знання на зламі XX – XXI століть та пошук духовних орієнтирів людства	Проблемна лекція з питання "Нові контури та головні ознаки трансформації філософського знання в умовах глобалізації"

Проблемні лекції – спрямовані на розвиток логічного мислення студентів і характеризуються тим, що коло питань теми обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках, використовується досвід закордонних навчальних закладів з роздачею студентам під час лекцій друкованого матеріалу та виділенням головних висновків з питань, що розглядаються. При читанні лекцій студентам даються питання для самостійного розмірковування, проте лектор сам наштовхує

студентів на їхнє розв'язання. Система питань у ході лекції відіграє активізуючу роль, примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

Міні-лекції – передбачають виклад навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Міні-лекції проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження.

Семінари-дискусії – передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу цієї теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Особливо продуктивно така форма роботи як семінари-дискусії, може бути використана при опануванні таких тем: "Європейська філософія: історія та сучасність" та "Основні особливості духовної культури Сходу".

11. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів

Система оцінювання знань, вмінь та навичок студентів передбачає виставлення оцінок за усіма формами проведення занять.

Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитись у таких формах:

1. Оцінювання знань студента під час семінарських занять.
2. Оцінювання виконання індивідуального завдання.
3. Проведення проміжного контролю.
4. Проведення підсумкового контролю (у вигляді підсумкового опитування).

Контроль систематичного виконання самостійної роботи та активності під час семінарських занять

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою за такими критеріями:

1. Розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються.
2. Ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни.

3. Ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються.

4. Уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді світоглядних питань, вміння обґрунтувати свою позицію.

5. Логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

При оцінюванні індивідуальних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то оцінка буде знижена. Подальша детальна інформація подана у технологічній карті (стор. 34 – 37).

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Кафедра філософії та політології

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА
накопичувальних рейтингових балів
з навчальної дисципліни
"ФІЛОСОФІЯ ТА СУЧАСНИЙ ДІАЛОГ ЦИВІЛІЗАЦІЙ"

для студентів факультету: **МЕВ**
напряму підготовки: **8.03050301 "Міжнародна економіка"**
1 р.н. курсу групи: **1-4**

2013/2014 навчальний рік 2 семестр

Загальний обсяг годин за робочим навчальним планом: **144**
Форма підсумкового контролю: **ПМК**

Лектори : к.ф.н., доц. Стрижко В. О
Викладач к.ф.н., доц. Стрижко В. О

Форми навчання		Навчальні тижні																	Сесія	Σ
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17		
Аудиторні години	Лекції		2		2		2		2		2		2		2		2		2	18
	Практичні заняття	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2		34
	Лабораторні заняття																			
	Поточні консультації *																			
	ПМК																			
Аудиторні години		2	4	2	4	2	4	2	4	2	4	2	4	2	4	2	4	2	2	52
СРС	Вивчення теоретичного матеріалу	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2		34

Виконання практичних завдань	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	34
Підготовка до ПМК			4			4			4			4			4			4	24
Самостійна робота	4	4	8	4	4	8	4	4	8	4	4	8	4	4	8	4	4	4	92
Загальний обсяг годин	6	8	10	8	6	12	6	8	10	8	6	12	6	8	10	8	6	6	144

Графік оцінювання, балів на тиждень

Методи поточного контролю	Лекція		2		2		2		2		2		2		2				16
	Активна участь в обговоренні питань теми		2		2		2		2		2		2		2				16
	ЕСЕ														10				10
	Експрес-опитування				6				6				6						24
	Поточні прак. КР							12							12				24
	Колоквіум																	10	10
ВСЬОГО балів на тиждень		4		10		4		22		4		10		4		22		20	100
НАКОПИЧЕННЯ балів		4		10		4		22		4		10		4		22		20	

Затверджено на засіданні кафедри філософії та політології "28" серпня 2013 р.

Протокол №1

Завідувач кафедри _____

О. М. Кузь

* поточні консультації проводяться викладачем за графіком, для студента години на консультації відводяться за рахунок самостійної роботи

Система оцінювання рівня сформованості компетентності

Професійні компетентності	Навчальний тиждень	Години	Форми навчання	Рівень сформованості компетентностей				
				Форми контролю	Ма кс. бал			
Змістовний модуль 1. Філософія як основа світоглядних орієнтирів в минулій та сьогоденній культурі								
Знання, вміння та навички щодо визначення	Вміння співставляти Вміти співставити світоглядні світоглядні універсали різних культур.	1-2	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 1. Предмет та головні функції філософії в суспільстві. Світоглядні універсали як підґрунтя культури. Об'єктна стабільність філософії як основа для діалогу цивілізацій	Робота на лекції	2
			Ауд.	4	Практичне заняття	Практичне заняття за темою: предмет та головні функції філософії в суспільстві. Світоглядні універсали як підґрунтя культури. Об'єктна стабільність філософії як основа для діалогу цивілізацій	Активна участь в обговоренні питань теми	2
			СРС	8	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання домашніх завдань. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою.	Вивчення теоретичного матеріалу Виконання практичних завдань	4 4
	Здатність оцінювати Набути навички оцінювання основних документів ООН (ЮНЕСКО) відносно філософії	3-4	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 2. Філософія в стратегічних рішеннях, постановах та інших документах ООН (ЮНЕСКО).	Робота на лекції	2
			Ауд.	4	Практичне заняття	Практичне заняття за темою: Філософія в стратегічних рішеннях, постановах та інших документах ООН (ЮНЕСКО).	Активна участь в обговоренні питань теми Експрес-опитування	2 6
			СРС	8	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання домашніх завдань. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за	Вивчення теоретичного матеріалу	4

	Здатність встановлювати Бути здатним встановлювати органічний зв'язок між класичною та сучасною європейською філософією	5-6	Ауд.	2	Лекція	заданою тематикою.	Виконання практичних завдань	12
				4	Практичне заняття	ТЕМА 3. Європейська філософія: історія та сучасність	Робота на лекції	2
				16	Підготовка до занять	Практичне заняття за темою: "Європейська філософія: історія та сучасність".	Активна участь в обговоренні питань теми	2
							Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до 3 практичних занять, виконання домашніх завдань. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою.	Вивчення теоретичного матеріалу
							Виконання практичних завдань	12
Змістовний модуль 2. Філософія Сходу і її вплив на діалог цивілізацій								
Знання, вміння та навички 3	Здатність аналізувати Бути здатним аналізувати основні особливості духовної культури Сходу	7-8	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 4. Основні особливості духовної культури Сходу.	Робота на лекції	2
				4	Практичне заняття	Практичне заняття за темою: Основні особливості духовної культури Сходу.	Активна участь в обговоренні питань теми	2
			8	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання домашніх завдань. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою.		Поточна КР	12
						Експрес-опитування	6	
		9-10	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 5. Світоглядний фундамент становлення Китаю як фактора світового розвитку.	Робота на лекції	2
				4	Практичне заняття	Практичне заняття за темою: Світоглядний фундамент становлення Китаю як фактора світового розвитку.	Активна участь в обговоренні питань теми	2
			8	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання домашніх завдань. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою.	Вивчення теоретичного матеріалу	4	
						Виконання практичних завдань	4	
	11-12	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 6. Культурні традиції Японії та сучасні духовні проблеми.	Робота на лекції	2	
			4	Практичне заняття	Практичне заняття за темою: Культурні традиції Японії та сучасні духовні проблеми.	Активна участь в обговоренні питань теми	2	
		16	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання домашніх завдань. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою.	Експрес-опитування	6		
					Вивчення теоретичного матеріалу	4		
	13-14	Ауд.	2	Лекція	ТЕМА 7. Індія в сучасній духовній культурі	Робота на лекції	2	
			4	Практичне заняття	Семінарське завдання на тему: "Індія в сучасній духовній культурі".	Активна участь в обговоренні питань теми	2	
		8	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання домашніх завдань. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою.	Вивчення теоретичного матеріалу	4		
					Виконання практичних завдань	4		

Здатність визначати вплив Бути здатним визначати вплив арабо-мусульманської філософії на сучасне суспільство	15-16	Ауд.	3	Лекція	ТЕМА 8. Арабо-мусульманський світ та його філософські орієнтири	Робота на лекції	2	
			4	Практичне заняття	Семінарське заняття на тему: Арабо-мусульманський світ та його філософські орієнтири	Активна участь в обговоренні питань теми	1	
						Експрес-опитування	6	
		СРС	8	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання домашніх завдань. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою.	Поточна КР	12	
						Вивчення теоретичного матеріалу	2	
						Виконання практичних завдань	6	
	16-17	Ауд.	1	Лекція	ТЕМА 9. Трансформація філософського знання на зламі XX - XXI сторіч та пошук духовних орієнтирів людства.	Робота на лекції	1	
			4	Практичне заняття	Семінарське заняття на тему: " Трансформація філософського знання на зламі XX - XXI сторіч та пошук духовних орієнтирів людства. "	Активна участь в обговоренні питань теми	1	
		СРС	16	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання домашніх завдань. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою.	Есе	10	
						Вивчення теоретичного матеріалу	2	
						Виконання практичних завдань	4	
						Підсумковий контроль	2	
СЕСІЯ	Ауд.	2	ПМК	Вирішення практичних завдань на різні теми, що входять до підсумкового контролю	Підсумковий контроль	2		
	СРС	4	Підготовка до ПМК	Повторення матеріалів змістовних модулів		4		
ВСЬОГО годин			144	Загальна максимальна кількість балів по дисципліні			100	
							з них	
							поточний контроль:	100,00

Розподіл балів за формами та методами навчання

Теми змістовного модуля		Робота на лекції	Активна участь в обговоренні питань теми	Есе	Експрес-опитування	Поточні Р	Колоквіум	Σ
ЗМ 1	1. Предмет та головні функції філософії в суспільстві. Світоглядні універсалії як підґрунтя культури. Об'єктна стабільність філософії як основа для діалогу цивілізацій	2	2					4
	2. Філософія в стратегічних рішеннях, постановах та інших документах ООН	2	2		6			10
	3. Європейська	2	2					4

	філософія: історія та сучасність							
ЗМ 2	4. Основні особливості духовної культури Сходу	2	2		6	12		22
	5. Світоглядний фундамент становлення Китаю як фактора світового розвитку	2	2					4
	6. Культурні традиції Японії та сучасні духовні проблеми	2	2		6			10
	7. Індія в сучасній духовній культурі	2	2					4
	8. Арабо-мусульманський світ та його філософські орієнтири	1	1		6	12		20
	9. Трансформація філософського знання на зламі XX - XXI сторіч та пошук духовних орієнтирів людства	1	1	10			10	22
	Σ	16	16	10	24	24	10	100

Проміжний контроль

Проміжний контроль передбачає виявлення ступеня опанування студентом матеріалу лекційного модуля і проводиться у вигляді тестування. Тест містить запитання одиничного і множинного вибору щодо перевірки знань основних категорій навчальної дисципліни. Для оцінювання рівня відповідей студентів на тестові завдання використовуються такі критерії:

- оцінка "відмінно" 100 % правильних відповідей – 6 балів;
- оцінка "дуже добре" 95 % правильних відповідей – 4,5 балів);
- оцінка "добре" 90 % правильних відповідей – 4 бали;
- оцінка "задовільно" 85 % правильних відповідей – 3,5 балів;
- оцінка "достатньо" 80 % правильних відповідей – 3 бали;
- оцінка "незадовільно" 75 % правильних відповідей – 2,5 балів;
- оцінка "незадовільно" 70 % правильних відповідей – 2 бали.

Тести для проміжного контролю обираються із загального переліку тестів за відповідними модулями.

Критерії оцінювання індивідуального завдання

Індивідуальне завдання оцінюється за такими критеріями:

самостійність виконання;
логічність та послідовність викладення матеріалу;
повнота розкриття теми;
обґрунтованість висновків;
використання літературних джерел;
самостійність аналізу проблеми;
якість оформлення.

Проведення підсумкового контролю. Підсумковий контроль здійснюється та оцінюється за двома складовими: практичний модульний контроль і лекційний (теоретичний) модульний контроль.

Оцінка за практичну складову модульного контролю виставляється за результатами оцінювання знань студента під час семінарських занять, виконання індивідуального завдання та проміжного тестового контролю згідно з графіком навчального процесу.

Лекційний модульний контроль здійснюється у письмовій формі за відповідними білетами.

Для підведення підсумків роботи студентів зі змістовного модуля виставляється підсумкова оцінка, яка враховує оцінки за практичний модульний контроль і лекційний модульний контроль.

Зразок завдання до змістовного модуля 1

ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Форма № У-5.09

(назва вищого навчального закладу)

Навчальна дисципліна

Філософія та сучасний діалог
цивілізацій

Модульна робота № 1

Білет № 11 (1)

1. Арабо-мусульманський світ та його головні духовні орієнтири.
2. Яких цілей досягає проведення ООН (ЮНЕСКО) Всесвітнього Дня Філософії в XXI столітті?
3. Що таке культ "розгніваних духів" у сучасній Японії?

Затверджено на засіданні кафедри філософії і політології

протокол № 1 від "28" серпня 2013 р.

Зав. кафедри Кузь О. М.

Екзаменатор Стрижко В. О.

Для оцінки рівня відповідей студентів на теоретичні запитання використовуються такі критерії:

оцінка 10 балів ставиться за глибоке засвоєння програмного матеріалу, засвоєння рекомендованої літератури, залучення додаткового матеріалу, чітке володіння понятійним апаратом, загальнологічними методами. Відповідь на теоретичне питання має бути послідовною, правильною, повною та завершеною, висновки – логічно пов'язаними з викладеним матеріалом, оформлення відповіді – акуратним. Студент має формулювати та аргументувати власну позицію щодо питання, яке розглядається. Студент дає 100 % правильних відповідей на запитання;

оцінка 9 балів ставиться за повне засвоєння програмного матеріалу та рекомендованої літератури; чітке володіння понятійним апаратом, загальнологічними методами. Відповідь на теоретичне питання білета має бути правильною та повною, логічною, послідовною та завершеною;

оцінка 8 балів ставиться за повне засвоєння програмного матеріалу та рекомендованої літератури; чітке володіння понятійним апаратом, загальнологічними методами. Відповідь на теоретичне питання білета має бути правильною та повною, логічною, послідовною та завершеною. Припускаються незначні випадкові погрішності, які не надають суттєвого впливу на повноту та змістовність відповіді;

оцінка 7 балів ставиться за повне засвоєння програмного матеріалу та наявне вміння орієнтуватися в ньому, усвідомлене застосування знань для розв'язання практичних задач. Оцінка ставиться за умови виконання всіх вимог, які передбачено для оцінки "відмінно", при наявності незначних помилок. Оформлення виконаного завдання має бути охайним;

оцінка 6 балів ставиться за повне засвоєння програмного матеріалу та наявне вміння орієнтуватися в ньому, усвідомлене застосування знань для розв'язання практичних задач. Оцінка ставиться при наявності окремих помилок або не зовсім повних висновків з одержаних результатів. Оформлення виконаного завдання має бути охайним;

оцінка 5 балів ставиться за достатнє висвітлення змісту теоретичних питань та вміння зробити аргументовані висновки, якщо мету завдання досягнуто, а студент при відповіді продемонстрував розуміння основних положень матеріалу навчальної дисципліни. Припущені помилки не носять принципового характеру;

оцінка 4 бали ставиться за неповне висвітлення змісту теоретичних питань та недостатнє вміння зробити аргументовані висновки викладення матеріалу. Оцінка ставиться за умови, якщо завдання в основному виконане, а студент при відповіді продемонстрував розуміння основних положень матеріалу навчальної дисципліни;

оцінка 3 бали ставиться за часткове висвітлення змісту теоретичних питань, відсутність висновків, суттєві помилки. Оцінка "достатньо" ставиться за умови, якщо завдання частково виконане, а студент при відповіді продемонстрував розуміння сутності проблеми та основних положень матеріалу навчальної дисципліни, хоча і припускає суттєві помилки;

оцінка 2 бали ставиться за неопанування значної частини програмного матеріалу;

оцінка 1 бал ставиться, якщо завдання взагалі практично не виконано.

Вивчення дисципліни "Філософія та сучасний діалог цивілізацій" завершується заліком. Підсумкова оцінка для отримання заліку повинна складати не менш ніж 60 балів.

Підсумкова оцінка з дисципліни згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів Університету в систему оцінювання за шкалою ECTS конвертується в підсумкову оцінку за шкалою ECTS (табл. 5).

Таблиця 5

Переведення показників успішності знань студентів у систему оцінювання за шкалою ECTS

Відсоток студентів, які зазвичай досягають відповідної	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за бальною шкалою, що використовується в ХНЕУ	Оцінка за національною шкалою
--	-----------------------	--	-------------------------------

оцінки			ім. С. Кузнеця	
10	відмінне виконання	A	100 – 90	відмінно
25	вище середнього рівня	B	89 – 80	
30	взагалі робота правильна, але з певною кількістю помилок	C	79 – 70	добре
25	непогано, але зі значною кількістю недоліків	D	69 – 61	задовільно
10	виконання задовольняє мінімальні критерії	E	60	
-	потрібне повторне складання	FX	59 – 21	незадовільно
-	повторне вивчення дисципліни	F	20 – 10	

12. Рекомендована література

12.1. Основна

1. Блюменкранц М. А. Куда летишь, троянский конь, и где опустишь ты копыта? / М. А. Блюменкранц // Вопросы философии. – 2012. – № 4. – С. 45–51.

2. Гране Марсель. Китайская мысль / Гране Марсель ; пер. с фр. В. Б. Иорданского ; общ. ред. И. И. Семенов. – М. : Республика, 2004. – 526 с.

3. Железнова Н. А. Глобализация: индийский ответ на мировой вызов / Н. А. Железнова // Вопросы философии. – 2009. – № 7. – С. 54–67.

4. Индийская философия : энциклопедия / отв. ред. М. Т. Степанянц. – М. : Изд. "Восточная литература" РАН, 2009. – 950 с.

5. Карелова Л. Б. Глобализация: японские интерпретации социокультурных процессов / Л. Б. Карелова, С. В. Чугров // Вопросы философии. – 2009. – № 7. – С. 44–54.

6. Кирабаев Н. С. Мусульманская культура перед дилеммой: мультикультуризм или культурная вестернизация / Н. С. Кирабаев // Диалог цивилизаций как признание. – М. : РУДН, 2007. – С. 42-57.

7. Кобзев А. И. Знание / разум и вера / благонадежность в

китайской философии // Сравнительная философия: знание и вера в контексте диалога культур / А. И. Кобзев. – М. : Восточная литература, 2008. – С. 29–37.

8. Кобзев А. Категория "философия" и генезис философии в Китае / А. Кобзев // Универсалии восточных культур. – М. : Восточная литература, 2001. – С. 200–219.

9. Кобзев А. И. Философия китайского неоконфуцианства / А. И. Кобзев. – М. : Восточная литература, 2002. – 606 с.

10. Кулизаде З. Л. Философия исламского региона в контексте диалога культур и глобализационных тенденций современности / З. Л. Кулизаде // Ислам в России и за ее пределами: история, общество, культура (сборник материалов международной научной конференции, посвященной 100-летию со дня кончины выдающегося религиозного деятеля шейха Батал-Хаджи Белхароева 22-23 октября 2011 г.). – Магас ; Санкт-Петербург. – 2011. – С. 413–416.

11. Ли Изинюань. Современное состояние и тенденции развития китайской философии / Ли Изинюань // Вопросы философии. – 2007. – № 5. – С. 21–26.

12. Современная западная философия : словарь. – М. : ТОН-Остожье, 2000. – 544 с.

13. Смирнов А. В. Арабо-мусульманская философия / А.В. Смирнов // Новая энциклопедия. – М. : Мысль, 2001. – 210 с.

14. Смирнов А. В. История классической арабской философии / А. В. Смирнов // Вестник Российского гуманитарного научного фонда. – 2006. – № 1. – С. 106–113.

15. Степанянц М. Т. Всемирный день философии 2009 / М. Т. Степанянц // Вопросы философии. – 2010. – № 4. – С. 6–10.

16. Универсалии восточных культур : коллективная монография / отв. ред. М. С. Степанянц. – М. : Восточная литература, 2001. – 431 с.

17. Философия : учебник для вузов / под общ. ред. В. В. Миронова – М. : Норма, 2005. – 673 с.

18. Чубарева Э. Г. Индийская мысль как материал компаративной философии / Э. Г. Чубарева // История философии. – 2000. – № 7. – С. 265–290.

19. Чугров С. В. Япония: гибридизация и гармонизация / С. В. Чугров // Полис. – 2008. – № 3. – С. 59.

20. Чугров С. В. Япония уточняет свою идентичность перед вызовами глобализации / С. В. Чугров // Глобальные вызовы – японский ответ. 2008. – С. 90.

12.2. Додаткова

21. Гордон А. В. Философская наука в КНР. Проблема идентичности / А. В. Гордон // Социальные и гуманитарные науки. Отечественная и зарубежная литература. Серия 9: Востоковедение и африканистика. Реферативный журнал. – 2007. – № 1. – С. 187–203.

22. Иванюженко А. Б. Влияние традиционной китайской философии на правоприменение в КНР и развитие российско-китайских отношений / А. Б. Иванюженко // Ученые записки юридического факультета Санкт-Петербургского университета экономики и финансов. – 2009. – № 25. – С. 108–118.

23. Киселев В. А. Образ китайской философии в свете влияния прагматической философии Запада / В. А. Киселев, А. Г. Юркевич // Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Философия. – 2007. – № 1. – С. 80–87.

24. Кобзев А. И. Великий китайский путь / А. И. Кобзев // Литературная газета. – 2011. – № 34.

25. Крушинский А. А. Стиль мышления древнего Китая: логико-методологический аспект / А. А. Крушинский // Вопросы философии. 2009. – № 1. – С. 104–108.

26. Колесников А. С. Философская компаративистика и диалог культур / А. С. Колесников // FILOZOFIA V KONTEXTE GLOALIZUJUCEHOSA SVETA (zbornik prispevkov z Slovenskeho filozofickeho kongresu konaneho v kongresovom centre sav v smoleniciach 7–9, novembra 2005). – Bratislava. – 2006. – С. 48–58.

27. Кэчжань Дин. Философия в школах Китая: воспитание и образование / Кэчжань Дин // Философия-детям: Материалы международной практической конференции. – М. : Прометей, 2005. – С. 216–218.

28. Мао Иньмао. Русская философия в Китае / Мао Иньмао // Вопросы философии. – 2007. – № 5. – С. 68–79.

29. Сагадеев А. В. Гуманизм в классической мусульманской мысли

/ А. В. Сагадеев // Историческая психология и социология истории. Том 2. – 2009. № 1. – С. 180–186.

30. Смирнов А. В. О понятии свобода в арабо-мусульманской культуре / А. В. Смирнов // Историко-философский ежегодник. – М. : Наука, 2004. – С. 393–399.

31. Смирнов А. В. Нравственная природа человека: арабо-мусульманская традиция / А. В. Смирнов // Этическая мысль : ежегодник. – М. : ИФРАН. – 2000. – С. 46–70.

32. Смирнов А. В. Существует ли "всемирная философия" или проблема преодоления чуждости чужого / А. В. Смирнов // Историко-философский ежегодник. – М. : Наука, 1995. – С. 352–360.

33. Сунь Вайпин. Современное состояние и тенденции изучения аксиологии в Китае / Сунь Вайпин // Вестник Российского философского общества. 2007. – № 4(44). – С. 89–95.

34. Титаренко М. Л. Духовная культура Китая: энциклопедия в 6 томах / М. Л. Титаренко, А. И. Кобзев, А. Е. Лукьянов. – М. : Восточная литература, 2006–2009.

35. Титлин Л. И. Буддизм и наука. Обзор международной конференции в Сарнатхе (Индия) / Л. И. Титлин // Вопросы философии. – 2009. – № 11. – С. 171–177.

36. Трубникова Н. Н. Этическая мысль Востока и Запада в современных компаративных исследованиях / Н. Н. Трубникова // Вопросы философии. – 2003. – № 3. – С. 62–73.

37. Феоктистов В. Ф. Китайская философия на пороге XXI века / В. Ф. Феоктистов // Философские трактаты Сюнь-цзы. – 2005. – С. 414–419.

38. Феоктистов В. Ф. Модель личности в традиционной китайской философии: дискуссия в западной синологии / В. Ф. Феоктистов // Восток-Россия-Запад: Исторические и культурологические исследования. – 2001. – С. 413–421.

39. Фролова Е. А. История средневековой арабо-исламской философии : учебн. пособ. / Е. А. Фролова. – М. : ИФРА. – М, 1995. – 322 с.

40. Цзя Цзэлинь. Изучение русской и советской философии в Китае / Цзя Цзэлинь // Вопросы философии. – 2007. – № 5. – С. 64–67.

41. Цянь Сюнь. Мое скромное мнение о соединении марксизма с традиционной китайской культурой / Цянь Сюнь // Вопросы философии. – 2011. – № 6. – С. 148–158.

42. Чжоу Сыинь. Консерватизм в Китае конца XIX в.: модернизация конфуцианства / Чжоу Сыинь // Вопросы философии. – 2010. – № 8. – С. 167–175.

12.3. Ресурси мережі Інтернет

43. Аблеев С. Р. История мировой философии [Электронный ресурс]. – Режим доступа : /<http://www.alleng.ru/d/phil/phil073.htm/>.

44. Доклад "Группы мудрецов", 2003. – Доклад Группы высокого уровня по угрозам, вызовам и переменам. Документ ООН A/59/565 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : /www.un.org/.

45. Колесников А. С. Философская компаративистика: Восток – Запад : учебн. пособ. [Электронный ресурс] / А. С. Колесников. – Режим доступа : /http://platonanet.org.ua/load/knigi_po_filosofii/uchebnye_posobija_uchebniki/kolesnikov_a_s_filosofskaja_komparativistika_vostok_zapad_uchebnoe_posobie/27-1-0-3247.

46. Меморандум о Программе ЮНЕСКО в области философии от 24 июня 1946 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : /<http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001340/134022r.pdf/>.

47. Сравнительная философия. Материал из Википедии – свободной энциклопедии [Электронный ресурс]. – Режим доступа : /<http://ru.wikipedia.org>.

Зміст

Вступ	3
1. Кваліфікаційні вимоги до студентів	7
2. Тематичний план навчальної дисципліни	8
3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами	10
4. Плани лекцій	14
5. Плани семінарських занять	16
6. Індивідуальне завдання	19
6.1. Тематика ІЗ (есе)	20
7. Самостійна робота студентів	22

8. Контрольні запитання для самодіагностики	27
9. Індивідуально-консультативна робота	28
10. Методики активізації процесу навчання	29
11. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів	31
12. Рекомендована література	39
12.1. Основна	39
12.2. Додаткова	41
12.3. Ресурси мережі Інтернет	43

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Робоча програма
навчальної дисципліни
**"ФІЛОСОФІЯ ТА СУЧАСНИЙ
ДІАЛОГ ЦИВІЛІЗАЦІЙ"**
для студентів галузі знань 0305
"Економіка та підприємництво"
денної форми навчання

Укладач **Стрижко** Валентина Опанасівна

Відповідальний за випуск **Кузь** О. М.

Редактор **Бутенко** В. О.

Коректор **Бутенко** В. О.

План 2014 р. Поз. № 18 ЕВ. Обсяг 45 стор.

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
Дк № 481 від 13.06.2001 р.*